

Írótáborban — Kanizsán

Mit csinálnak az írók, ha táboroznak?

Attól kezdve, hogy megkaptam a kanizsai Községi Közművelődési Község meglehangú meghívását (Magyarországról első ízben hívtak vendéget a vajdasági írók kanizsai táborozására), megérkezésemig ez a kérdés bennem motoszkált. Elhihető, ha azt mondom; érdeklődéssel vártam, mi történik egy ilyen írótáboron? Több napos programról lévén szó, mi jut az ember eszébe? Mire gondol egy magyarországi látogató, aki itthon nem is egyszer vett már részt több napos írói találkozókon? A mi pécsi tanácskozásunk, meg a lillafüredi konferencia, aholis heves, olykor rámenős vitákban próbáltuk tisztázni — egymás esztétikai nézeteit. A régebbi időkbeli Szárszó jut az ember eszébe, vagyis mind mind olyan találkozó, amely heves és „rázós” viták jegyében telik el.

Nyugalmass fészek

Hétfőn, miután Kanizsára befutott a motorvonat, gyalogosan baktaknt be az álmásról a község házára. Csöndes, nyugalmass fészek Kanizsa. Tizenháromezren lakják, túlnyomó többségben parasztok és magyarok. Már a vonaton megtudtam, hogy híres a gyógyfürdője, messze földről is szívesen látogatják. Megsejtettem, hogy a fürdőszézonnak vége lévén, a minden biznnyal elcsendesülő fürdőtelepet fogják felhasználni a táborozó írók elhelyezésére. Jól sejtettem. Csakugyan így történt. Buja, szép parkban van a fürdő, vígadóval, ősi csenddel, mélabúsan sárguló bokrokkal, a fákról már pereg a levél — íróknak való hely. Itt aztán lehet majd vitatkozni.

Az első napon, délután finnépélyes megnyitás, felkösztöntésekkel, összejelmekeésekkel, s kiderül: nemcsak vajdaságiak vannak itt. Eljött Jugoszlávia távoli csücskéből Enver Dzerdzseku siptár költő, a piristinaiegyetem siptárszaksos fiatal tanára. (A siptárok: alban nemzeti kisebbség Jugoszláviában.) Továbbá France Filipics szlovén költő Mariborból, az ottani Dialogi című irodalmi folyóirat főszerkesztője. Mégis annak jelentőségét említi ki a felkösztöntők, hogy a kanizsai írótábor, amely a községi szkuptionsa áldozatkészségéből immár tizenhárom éve működik, az idén vált először nemzetközi jellegűvé, azáltal, hogy először vesz részt rajta magyarországi vendég, vagyis én. Minek örömeire folyton folyton felkösztöntenek és én a megtiszteltetéstől meghatódva, elszántan nyeltem a hároméves körtepálínkát.

Erőgyűjtés

Másnap kimentünk a Trisza partjára, egy elcsendesült úttörő táborba, aholis egy öreg, 87 éves kanizsai juhász, Bicskei bácsi szakértelemmel főzte nekünk a borjúpaprikást. Előételnek azonban hosszú nyársakat ragadván rablólúst süttőtünk, parázson, rengeteget. Ez a nap ilyen és hasonló hasznos foglalkozással telt el. Megint egy sor új ismeretség, hosszú beszélgetések. Arra számítottam; bizonyára holnap kerül sor arra, ami ottan szokott lenni: egymás esztétikai nézeteinek tisztázása stb. Előbb még erőt gyűjtünk hozzá.

Következő nap délelőtt a községi szkuptionsa elnöke, Bata András elvtárs fogadott bennünket. Elbeszélgettünk a község dolgairol, az írótábor múltjáról és jövőjéről s egyebekről, ami eszünkbe jutott. Délután autóbusszra raktak bennünket, kimentünk a határszéli Horgos községbe, megnéztük a hűtőházat, este pedig irodalmi estre hívtak bennünket a klubba. Elsőként, a vendégnek kijáró tisztelet okán, én olvastam fel, ma-

gyarul. Utánam France Filipics, szlovénul. Majd Miroszláv Antics, szerbül. Mindönket megértettek. Miroszlávot különösképpen megtapsolták, ő ugyanis jó kiállású fiatal költő, s különösen a fiatalság, (a lányok!) körében igen népszerű. Az irodalmi est után halvacsora a horgosi csárdában, amelynek fala nemcsak a nótában, hanem a valóságban is szépen ki van festve és csakugyan odajár a pikulás a pikulával, a cimbalmos a cimbalmával, a harmonikás a harmonikával muzsikálni minden este. Játsoztak magyar nótát (ezt a legtöbbet), szerb, szlovén, macedon, horvát, siptár és ki tudná megmondani, hányféle népdalt egymásután, valami pompás kavargást okozva a fejekben, pezsdülést a szívekben, valami elmagyarázhatatlan együttregzés érzéseinkben. Hazafelé jövet arra gondoltam: mindez szép is, jó is, de mi lesz már azokkal az esztétikai nézetekkel? Mikor ugrunk már össze?

Felnőttes kérdés

A következő napon egy környékbeli faluba, Tresnyevára vitt a busz, az ottani általános iskola irodalmi önképzőköre fogadott bennünket. Hetedik-es nyolcadikos lányok, fiúk ültek tele a tantermet és néztek ránk csillogó szemekkel. Itt meggyőződtem róla, hogy a vajdasági magyar írókat jól ismerik az itteni magyarok, Fehér Ferencnek rengeteg a személyes ismerőse, de Bogdánfi Sándor, Sulhóf József egyaránt ismerős, még itt, az iskolások körében is. Kérdezgettek bennünket, értelmesen, amire csak egy példát mondtok: egy kislány megkérdezte: vajon az íróbácsiknak az írás foglalkozás-e vagy hivatal? Jó kérdés! Nálunk is fel kéne tenni minél gyakrabban!

Tresnyeváról tanyák közt, széles dűlőton porzott velünk a mikrobusz Oromra. A faluszéli, félíg-meddig tanyai iskola udvarán nagyarányú fényképezkedés, utána megint beszélgetés a gyerekekkel, pedagógusokkal, este pedig disznótoros vacsora a túzóltó laktanya nagytérmeben, megint egy sereg új ismerős, benyomás. Itt például az állami gazdaság vezetőivel miről is beszélgettünk volna kitartóan? A mezőgazdasági problémákról, mert ez engem közelebb érdekel. Otthon azért továbbra is azon töprengtem: egymás esztétikai nézeteit — amelyek bizonyára különböznek, hiszen olyan nincs, hogy ne különbözzenek — amikor tisztázják már végre a kollégák?

Pénteken aztán valami olyasmi történt, ami hazai fogalmaink szerint is bele tartozik egy többnapos irodalmi találkozó programjába: a vajdasági írószekció (a vajdasági írók szervezete) itt, Kanizsán tartotta meg hagyományos őszi tanácskozását. Erre a napra jócskán megszapordítottunk, Újvidékről és más helyekről is eljöttek a hivatalos eseményre a szekció tagjai. Magyarok, szerbek, horvátok, írók, költők, műfordítók. A kölcsönös fordítások lehetőségét vitatták meg, ez a téma szerepelt a plénum napirendjén. Ahogy gyér nyelvtudásommal ki lehettem, ebben a problémakörben hasonlóak a gondjaik, mint a mieink. Jugoszlávia soknemzetiségű állam, több „kispép” vallja hazájának, s a kispépek irodalmának minden jellemző problémája hangot kapott ezen a plénumon.

Zenta — Vásárhely

Délután Zentára indultunk, irodalmi estre. Tele volt a helyi színház nézőtere, mindenkit kitörő taps üdvözölt. Vacsorára a zenitű művésztelepen vártak bennünket — felelmegettük a vásárhelyi festőket, kö-

zös ismerőseinket, barátainkat. Ahogy elmondották, a vásárhelyiek zentai kiállításra nagyon népszerű volt, szép és bőséges volt a sajtóvisszhang és most már rendszeressé szeretnék tenni a két művésztelep közti baráti kapcsolatokat.

No, de hogy most már befejezzem beszámolómat, még elmondom, hogy másnap délelőtt a fürdőtelep vígadó-jának teraszán összeültek az írótábor résztvevői, meg a helyi községi vezetők és tanárok közül néhányan és elhatározták: megválasztják az írótábor vezetőségét. Eddig nem volt effajta intézményes kerete az írótábornak, de minthogy láthatólag szép jövő előtt áll — alkotóház létesítését is tervbe vették —, formát kell neki adni. Továbbá: Bogdánfi Sándor javaslatát megvitatták, úgy találták: helyes lenne, ha megalakítanák a vajdasági irodalom népszerűsítő egyesületet, amelynek a vajdasági irodalom népszerűsítő olosó kiadványok, irodalmi estek révén. Rövid tanakodás után a döntés megszületett: az egyesületet megalakítják, mert szükség van rá.

Ezen az utolsó napon, délután már nem bírtam cénával, nekiszögtem a kérdést a községi szkuptionsa titkárnak, aki az írótábor most megválasztott vezetőségének elnöke lett: hogy s mint áll a dolog az esztétikai nézetekkel? Mert én ide eljöttem, egy héttig itt voltam, egy sereg emberrel megismerkedtem, összebarátkoztam, írókkal, költőkkel, szerkesztőkkel, falusi értelmiségiekkel, tanítókkal, gazdasági, politikai vezetőkkel sok mindenről öszintén elbeszélgettem, választ kerestem a kérdéseimre, bele tekintettem a Vajdaság szellemi, gazdasági viszonyaiba, de sajnos, ami az esztétikai nézeteket illeti... Dobó Illés erre azt felelte, hogy ők éppen ezt várták és várják a jövőben is az írótáborból. Ismerkedést, barátkozást, közeledést. S ha mindez megtörtént, akkor az írótábor sikeres volt.

Este volt a búcsúfellepésünk a kanizsai község előtt. Utána búcsúvacsora a helyi futbalcsapat klubjában. (Kanizsán, hogy ezt is közöljem, csupa Vasas-drúkerrel találkozottam.) A vacsora alaposan elhúzódtak, mondhatnám, hajnalig. Egyenesen onnan vittek gépkocsival a határra, hogy elérjem a Szabadkáról jövő reggeli buszt. Még zsong a fejem a helyre nem rakott élményektől. Jó volt, szavamra jó volt ez az egyhates kanizsai írótábor. Annak ellenére, hogy ami az esztétikát illeti... vagy talán épp azért volt jó és hasznos? Nem tudom. De, hogy ez a tábor szép gondolat, jó gondolat, arra tanú vagyok.

MOCSÁR GÁBOR

Hősugárzók, kályhák a télre

Hivatalosan három hét múlva kezdődik a fűtési idény, amelyet felkészülve vár a kereskedelem. Számítva arra, hogy a tüzelés kezdetéig is elkel a lakásokban egy kis melegítés, jól ellátják az üzleteket elektromos fűtőalkalmazásokkal. Az egyszerű, 90 forintos, tányéros hősugárzótól a kisebb lakások fűtésére is alkalmas nagyteljesítményű villanykályhákig sokfajta melegítőkészülék kapható. Újdonság a fürdőszobákban, konyhákban használható, falra szerel-

hető elektromos infra hősugárzó, valamint a kétezer wattos hőkandalló és a modern vonalú elektromos csőfűtőtest.

Közel az egymillió előfizetőhöz — A tv év végi programja

Május végétől szeptember első napjait 27 012-vel nőtt a televízió-előfizetők száma, s jelenleg az országban 934 036 tv-tulajdonos van. Már készülnek az egymillió-modik előfizető köszöntésére — mondta csütörtöki sajtótájékoztatóján Kulcsár Ferenc, a Magyar Rádió- és Televízió elnökhelyettese. Elsősorban azonban régi és új előfizetőket kívánják érdekes, szórakoztató programmal köszönteni. Az év utolsó három hónapjában több új agitációs és politikai sorozattal jelentkeznek, számos játék- és kisfilmet mutatnak be, több alkalommal adnak közvetítést színházi előadásokról és műsorra tűznek új televíziós játékokat. A negyedévben több jelentős politikai eseményről és évfordulóról — a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójáról, a IX. pártkongresszusról, a magyar forradalmi munkáspártot kormány megalakulásának 10. évfordulójáról — emlékeznek meg adásaikban. A legjelentősebb kulturális eseményekről, a budapesti zenei hetek koncertjeiről és a költészeti biennáléről is több műsorban számolnak be.

Az új sorozatok közül érdeklődésre számíthat „A Mi-

nisztartás megtárgyalta” című adás, amely szombaton vagy vasárnap, a Minisztartás ülése után tájékoztatót ad az itt hozott határozatokról. Állami és társadalmi vezetőket lát vendéglát a televízió „A házidagadánk ma este...” című műsorokban. A régebben megszüntetett „Lányok, asszonyok” című műsor helyett jelentkezik az „Ötthon” című adás, amelyben hasznos tanácsokkal, ötletekkel látják el a háziasszonyokat. A „Sorsok és emberek” című műsorokban a kongresszusi küldöttek közül mutatnak be néhányat, s ugyanakkor ünnepi műsort rendeznek a kongresszusi versenyben legjobb eredményeket elért brigádok tiszteletére. Továbbra is rendszeresen jelentkezik a „Tv jelenti”, a „Kék fény”, a „Falujáró kamera” és a „Sokszemközti” és a „Mai vendégünk” című sorozat. Az utóbbiban állami vezetők beszélnek majd az irányításuk alá tartozó népgazdasági terület harmadik öt éves tervéről.

Huszonnyolc játék- és kisjátékfilm bemutatóját tervezik, köztük három magyar filmet tűznek műsorra („Butaságom története”, „Az orvos halála” és a „Fény a redőny mögött”). A

negyedévben indul két új bűnügyi filmsorozat. Az angol művészek háromrészes krimijének címe: „Mért halt meg Phil Martin?”, a franciák pedig négy folytatásból álló „Belphegore” című filmsorozattal jelentkeznek. A nézők kívánságára vasárnap délelőtti-ként megismétlik a „Monte Christo grófja” című sorozatot, s ugyanakkor új, folytatásos filmmel jelentkeznek. Az év végén kezd sugározni az „Ivanhoe” című izgalmas, romantikus sorozatot, amelynek főszerepét a népszerű Angyal, Roger Moore játssza. A Foxi-Maxi alkotói készítették a „Filmszörny” című rajzfilmsorozatot, amelynek sugárzását a negyedév utolsó részében kezdik meg. Tizenkét színházi közvetítést terveznek, kilencet Budapestről, hármat vidékről. A negyedévben nyolc új televíziós játékot tűznek műsorra. Többek között bemutatják Sartre „Temetetlen holtak” című művének tv-film változatát. Szemes Mihály rendezte Grekova szovjet író „Hölgyfodrász” című novellájának tv-változatát.

A televízió stúdióban már dolgoznak a karácsonyi programon is.

Megkezdődött az új színházi évad

Beszélgetés Bozóky Istvánnal

Tegnap este a Köpeny és a Bűvös székreny nagysikerű előadásával megkezdődött az új színházi évad Szegeden.

Ebből az alkalomból beszélgettünk Bozóky Istvánnal, a színház főrendezőjével, aki egyben a ma este sorra kerülő ideai első bemutatónak, a Trisztánnak a rendezője is. Hagyományos évadeleji beszélgetésünkben ezért először a ma esti premirről érdeklődtünk.

Realista Trisztán

— Trisztán és Izolda története — mondta Bozóky István — ősi legenda és talán minden idők egyik legsebbe és legrealisabb szerelmi története. Illés Endre és Vas István verses drámája a Trisztán — monda első magyar feldolgozása, s — előadásában arra törekszünk, hogy a legtisztábban, sallagmentesen adjuk vissza a darabban lejátszódó emberi drámát. Nem romantikusan, hanem éles realitással, a ma emberéhez szöve a igyekszünk a színpadon megfogalmazni a mű mondanivalóit. A két szerelmes küzdelme önmagával, a társadalommal és sorsukkal: ez előadásunk tárgya, témája. Hogy mindez mennyire sikerül, azt természetesen a ma esti bemutató, illetve a közönség dönti majd el.

Modern játéktípus

— Ezek szerint a Trisztán előadása kapcsolódik azokhoz a modern előadási törekvésekhez, amelyek a színház legsikeresebb produkcióit az elmúlt években is jellemezték?

— Igen. Az előadások játéktípusát következetes terv és cél szerint igyekszünk formálni. Mai, modern gondolkodású és ritmusú kialakításra törekszünk. Ez az előadási mód lényegre utaló, tiszta és közvetlen. Megteremtése természetesen nehezebb, mint amilyennek első pillanatban látszott és látszik. Mindenekelőtt azért, mert rendkívül nagy koncentrációt igényel a színész-től. Tudományos kutatások kimutatták, hogy egy negyedóra koncentrált színjátszás négy órai favágásnak megfelelő energiát emészt fel. Érthető, hogy három órán át ilyen igénybevétel-le, ilyen módon játszani rendkívül nagy energiaforgasztással jár, s tekintve, hogy művészeinknek meglehetősen nagyszámú előadás-on kell közreműködniök, nyilvánvaló, hogy az új stílus kialakítása nem megy könnyen. Annál inkább, mert törekvéseink egy sereg színészi kifejező eszköz állandó és következetes csiszolását, fejlesztését követelik meg.

— Hogyan fogadta a közönség azt az új előadási törekvéseket?

— Nagyon örvendetesnek tartom, hogy nem érdeklennél. Erre mutat, hogy az elmúlt évekhez képest növekszik a városi közönség érdeklődése előadásaink iránt. Az idei szezonra kétezerrel több bérlet fogy el Szegeden, mint tavaly.

A bizalom kérdése

— Ezek szerint a színház elégedett?

— Vannak eredményeink, de azért nem vagyunk megelégedve. Nemcsak arról van szó, hogy azt az utat, amelyre ráleptünk, sikerek és bukások egyaránt — kísérik, hanem arról, hogy a társulatban több a lehetőség,

mint az eddigi eredmény. Al-munk egy olyan színház kialakítása, amelynek bérli büszké arra, hogy a színház az övéké, s nem is annyira a meghirdetett előadásokra, mint inkább a színházba váltanak bérletet. Ennek alapkérdése: a bizalom. Reméljük, hogy megvalósulása nem a távoli jövőben következik be.

A műsorterv

— Hogyan szolgálja az ideai műsorterv a színház új törekvéseit?

— Az alapkérdés a magyar dráma. Ennek jegyében mutatjuk be a Trisztánt, továbbá Kolozsvári Grandpierre Emil vígjátékát, s még egy új magyar darabot, melyet valószínűleg a Művelődésiügyi Minisztérium és az írószövetség közös drámapályázatán díjat nyert művekből választunk. Ezenfelül egy új zenés vígjáték előadása is szerepel terveinkben, a nagysikerű Szegény kis betörő folytatása.

A külföldi drámák?

— Tervezzük egy új szovjet műt, a hazánkban is jól ismert Radzinszkij Futókaland című darabjának előadását, s aztán, Pirandello — születésének századik évfordulójára — a IV. Henrik bemutatását. Lehetséges, hogy a tervezett Hochwülder-darab, a Szent kísérlét helyett ezt a Pirandello drámát játsszuk.

— A Kamaraszínház mit ígér?

— Könnyebb fajsúlyú, de igényes szórakoztató darabokat. Molnár Ferenc Deliláján kívül többek között még egy új magyar zenés vígjáték, vagy egy Maugham-darab előadását tervezzük. A nyitódarab az utóbbi évek egyik legnagyobb párizsi sikere, a Férjavadás lesz. Az előadást Szász Károly rendezi, s a főbb szerepeket Bartha Mária, Jászai László, Kovács Zsuzsa, Mentés József, Király Levente, Kovács János, Kovács Gyula, Bordás Dezső és Décsy György játssza. Reméljük, a magyarországi ösbemutatóként színrekerülő darabot szívesen fogadja majd a közönség.

Ü. L.